

Nr 143.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendommar; given Stockholms slott den 16 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—3:o.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar och lägenheter från sådana egendommar, vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande:

1:o.

Kronobergs kungsgård nr 1 i Kronobergs län.

Kronoegendomen 3 mantal Kronobergs kungsgård nr 1 i Växjö socken av Kronobergs län förvaltas, uppdelad i två större områden, av domänstyrelsen.

Ena området, utgörande vissa större och mindre öar i Helgasjön, är under namn av Helgö kronopark underställt skogsstatens vård och förvaltning. Egendomen i övrigt, belägen å fastlandet, förvaltas såsom jordbruksdomän. Sistnämnda del av egendomen är upplåten på arrende i skilda lotter bestående av dels huvudgården, dels ett flertal vart för sig utarrenderade torp. Den till jordbrukslotterna hörande skogen förvaltas — likväl utan att hava karaktär av kronopark — av skogsstaten.

Å jordbruksdomänen verkställdes under åren 1925 och 1927 uppskattningsförrättningar.

Vid den senare av dessa båda förrättningar framfördes förslag om frångående och försäljning från egendomen av åtskilliga torp ävensom ett trettio-tal dels bebyggda, dels obebyggda tomtområden. Torpen skulle upplåtas enligt då gällande egnahemsgrunder. Tomtområdena skulle, i de fall de voro utarrenderade och bebyggda med innehavarna tillhöriga hus, försälas till innehavarna. Övriga tomtområden skulle försälas under hand. Försäljningsförslaget biträdades av domänstyrelsen, som underställde ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Sedan 1929 års riksdag lämnat bifall till försäljningen (prop. nr 225 punkt 10; R. skr. nr 283), förordnade Kungl. Maj:t den 14 juni 1929, att försäljning på sätt och villkor, som närmare angäves i förenämnda proposition, skulle äga rum.

Domänstyrelsen anhöll till följd därav, att länsstyrelsen skulle vidtaga de på densamma ankommande åtgärder för försäljningsbeslutets utförande. Torpen blevo ock i vederbörlig ordning försälda. Tomtförsäljningarna läto sig däremot, enligt vad länsstyrelsen meddelat, icke genomföras, då nödig tomtplan för försäljningarna saknades.

Sedan länsarkitekten i Kronobergs län, Olof Lundgren, på framställning av domänstyrelsen å ett exemplar av en av vice kommissionslantmätaren Sven Svensson år 1902 upprättad och av distriktslantmätaren Axel von Otter år 1925 kompletterad karta över egendomen med röd begränsningslinje angivit det område, för vilket styckningsplan erfordrades, hemställde domänstyrelsen hos Kungl. Maj:t, att med försäljningen av de å angivna område liggande tomterna finge anstå i avvaktan på ytterligare utredning i ärendet.

Den 31 januari 1930 förordnade Kungl. Maj:t i enlighet härmed, varefter domänstyrelsen hos länsstyrelsen anhöll om förordnande för länsarkitekten Lundgren att uppgöra styckningsplan för området ifråga, omfattande delar av de intill den 14 mars 1934 mot en sammanlagd arrendeavgäld av 675 kronor utarrenderade torpen Stora och Lilla Hult samt Stora och Lilla Smäcken. Även beträffande ett annat område å egendomen, den s. k. Kalvudden, utgörande en i Helgasjön utskjutande landtunga och tillhörande den under skogsstatens vård ställda norr om huvudgården belägna skogsmarken, erhöll länsarkitekten Lundgren uppdrag att uppgöra styckningsförslag. Dessa uppdrag hava av länsarkitekten Lundgren numera utförts.

Den över vissa delar av torpen Stora och Lilla Hult och Stora och Lilla Smäcken uppgjorda styckningsplanen har, sedan samma plan blivit av domänstyrelsen godkänd, fastställts i vederbörlig ordning av länsstyrelsen i Kronobergs län den 8 juni 1931.

Avstyckning i enlighet med ifrågavarande av länsstyrelsen fastställda plan har sedermera under år 1932 verkställt av distriktslantmätaren Algot Rasmusson. Över avstyckningen, som omfattat samtliga de å länsarkitekten Lundgrens styckningsplan angivna lotterna med undantag av elva i sydvästra delen av styckningsområdet belägna områden, har karta upprättats av distriktslantmätare Rasmusson. Styckningslotterna äro å nämnda karta angivna med beteckningarna J—Ö, Aa—Öa och Ab—Zb.

Den av länsarkitekten Lundgren uppgjorda styckningsplanen för området å Kalvudden har likaledes av distriktslantmätaren Rasmusson avfattats å särskild karta. Detta senare styckningsförslag omfattar elva, med litt. Ac—Le betecknade lotter. Någon avstyckning av dessa lotter har icke ägt rum.

Mellan den av länsarkitekten Lundgren uppgjorda styckningsplanen och den plan till uppstyckning, som legat till grund för Kungl. Maj:ts och riksdagens år 1929 meddelade beslut, föreligga betydande skiljaktigheter.

Antalet lotter i de båda styckningsplanerna överensstämmer således icke. Medan i den äldre planen antalet styckningslotter för tomtupplåtelser endast uppgick till 31, uppgår antalet avstyckningslotter enligt den nyare planen till 70.

De i den äldre styckningsplanen upptagna lotterna överensstämma icke heller med lotterna i den nyare styckningsplanen. Åtskilliga av de i äldre styckningsplanen angivna tomtområdena saknas sålunda i den yngre, och i de fall, där i den äldre styckningsplanen förefintliga lotter äga motsvarighet i lotter i den yngre planen, föreligga dock betydande differenser dessa lotter emellan såväl vad beträffar gränser som arealer.

Uppskattningsförrättning har hållits å salulotterna under år 1933.

Med skrivelse den 29 januari 1934 har domänstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning fråga om försäljning av ifrågavarande tomter från kronoegendomen. Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, följande.

De å styckningsplanen över vissa delar av torpen Stora och Lilla Hult samt Stora och Lilla Smäcken upptagna lotterna, utgöras av dels bebyggda dels obebyggda områden. Av de bebyggda områdena utgöra lotterna litt. R och Sb gårdsplan med trädgård till respektive å arrende upplåtna torpen Lilla Hult och Lilla Smäcken. Å den förstnämnda lotten äger kronan boningshuset. Nämnda boningshus tillbyggda verandor och köksförstuga ävensom ett å lotten uppfört brygghus tillhöra emellertid arrendatorn å torpet Lilla Hult, Alfred Pettersson.

Det å den senare lotten befintliga boningshuset äges jämväl av kronan.

Å den från torpet Stora Hult avstyckade lotten litt. Na äger Edit Johansson, dotter till arrendatorn av torpet Stora Hult, Johan Sander Hultkvist, ett mindre för stadigvarande bruk avsett boningshus. Å lotterna litt. Ua och Xa, utgörande avstyckningar från torpet Stora Smäcken, ägas byggnaderna, bestående av en mindre stuga å den förstnämnda lotten och två

små sommarstugor med brygghus å den senare lotten, av torparrendatorn Fredrika Jonsson. Å lotten litt. Rb, avstyckad från torpet Lilla Smäcken, finnes en mindre stuga tillhörig Hilda Johansson. Å lotten litt. Tb ligger ladugården till det utarrenderade torpet Lilla Smäcken. Övriga bebyggda lotter motsvaras av lotterna litt. J, K, L, Q, S, X, Y, Å, Ä, Ö, Oa, Pa, Ra, Sa, Hb, Nb och Zb. Å dessa lotter hava uppförts större eller mindre villabyggnader, tillhöriga de personer, som innehava lotterna. Återstående i förberörda styckningsplan angivna lotter äro obebyggda.

De å styckningsplanen över Kalvudden upptagna lotterna äro samtliga obebyggda med undantag av lotterna litt. Ac och Lc, vilka äro utarrenderade och på vilka större, innehavarna tillhöriga villabyggnader äro uppförda.

Lotternas arealer och av uppskattningsnämnden åsatta saluvärden framgå av följande tabell.

Beteckning å kartan		Namn och innehavare	Bebyggd (b) eller obebyggd (ob)	Areal i hektar				Saluvärde i kronor	
jordregister nr	litt.			tomt och åker	äng	avrösningsjord	summa	summa	därför skog
A. Tomtområdet å torpen Stora och Lilla Hull samt Stora och Lilla Smäcken.									
1 ¹³	J	Hällbo, redaktionssekreterare Bayard	b	—	0.3850	—	0.3850	1,094	247
1 ¹⁴	K	Signesberg, länsjägmästare Einar Rudbäck	b	—	0.7920	—	0.7920	2,233	491
1 ¹⁵	L	Sjövik, landssekreterare Mortimer Johansson	b	0.1290	0.6280	—	0.7570	2,227	335
1 ¹⁶	M		ob	—	—	0.2750	0.2750	378	103
1 ¹⁷	N		ob	—	—	0.6680	0.6680	634	266
1 ¹⁸	O		ob	—	—	0.4490	0.4490	673	224
1 ¹⁹	P		ob	—	—	0.4870	0.4870	752	265
1 ²⁰	Q	Björkkullen, Erik Sjöqvist	b	—	0.4660	—	0.4660	960	201
1 ²¹	R	Alfred Pettersson	b	0.2230	0.4140	—	0.6370	2,114	40
1 ²²	S	Maskinist R. Holmberg	b	0.3160	0.2390	—	0.5550	1,424	37
1 ²³	T		ob	0.2590	0.2350	—	0.4940	1,264	29
1 ²⁴	U		ob	0.1390	0.2550	—	0.3940	823	35
1 ²⁵	V		ob	—	—	0.5190	0.5190	672	49
1 ²⁶	X	Helgåsa, John Svensson	b	—	0.3430	—	0.3430	743	126
1 ²⁷	Y	Enebacken, Eva Karlsson	b	0.1700	0.2860	—	0.4560	710	72
1 ²⁸	Z		ob	0.4170	0.0500	—	0.4670	336	13
1 ²⁹	Å	Stugan, Frans Johansson	b	0.0250	0.4400	—	0.4650	914	170
1 ³⁰	Ä	Nanna Bergstrand	b	—	0.5080	—	0.5080	1,496	226
1 ³¹	Ö	Nissebo, Fritiof Felleson	b	—	0.5590	—	0.5590	1,517	287
1 ³²	Aa		ob	—	—	0.2600	0.2600	283	153
1 ³³	Ba		ob	—	—	0.4850	0.4850	521	279
1 ³⁴	Ca		ob	—	—	0.3890	0.3890	536	225
1 ³⁵	Da		ob	—	—	0.3150	0.3150	403	151
1 ³⁶	Ea		ob	—	—	0.3040	0.3040	266	114
1 ³⁷	Fa		ob	—	—	0.5040	0.5040	632	229
1 ³⁸	Ga		ob	—	—	0.3410	0.3410	499	226
1 ³⁹	Ha		ob	—	—	0.235	0.2350	284	143
1 ⁴⁰	Ja		ob	—	—	0.2360	0.2360	154	60
1 ⁴¹	Ka		ob	—	—	0.2620	0.2620	254	44
1 ⁴²	La		ob	—	—	0.2870	0.2870	283	53
1 ⁴³	Ma		ob	—	—	0.2970	0.2970	300	62
1 ⁴⁴	Na	Edit Johansson	b	—	0.5070	—	0.5070	807	199
1 ⁴⁵	Oa	Ekudden, Philip Karlsson	b	—	1.0200	—	1.0200	3,073	829
1 ⁴⁶	Pa	Furuklint, T. Löfvstedt	b	0.0890	0.6450	—	0.7340	1,475	301
1 ⁴⁷	Qa		ob	—	—	0.3400	0.3400	690	214

Beteckning å kartan		Namn och innehavare	Be- byggd (b) eller obe- byggd (ob)	Areal i hektar				Saluvärde i kronor	
jord- regis- ter nr	litt.			tomt och åker	äng	avrös- nings- jord	summa	summa	därav för skog
1 ⁴⁶	Ra	Strandstugan, Anna Didoff	b	—	0.4880	0.0850	0.5730	1,332	301
1 ⁴⁹	Sa	T. Waesterberg	b	—	0.2980	—	0.2980	554	77
1 ⁵⁰	Ta		ob	—	0.8250	—	0.8250	598	78
1 ⁵¹	Ua	Fredrika Jonsson	b	0,0290	0.2810	—	0.3100	533	37
1 ⁵²	Va		ob	—	0.2480	—	0.2480	357	65
1 ⁵³	Xa	Fredrika Jonsson	b	—	0.2150	—	0.2150	419	75
1 ⁵⁴	Ya		ob	—	0.2850	—	0.2850	451	109
1 ⁵⁵	Za		ob	—	0.2670	—	0.2670	511	137
1 ⁵⁶	Åa		ob	—	—	0.4560	0.4560	696	331
1 ⁵⁷	Äa		ob	—	—	0.4750	0.4750	651	177
1 ⁵⁸	Öa		ob	—	—	0.4500	0.4500	664	214
1 ⁵⁹	Ab		ob	—	—	0.4100	0.4100	480	70
1 ⁶⁰	Bb		ob	—	—	0.2890	0.2890	331	42
1 ⁶¹	Cb		ob	—	—	0.8660	0.8660	510	144
1 ⁶²	Db		ob	0.1350	0.1150	—	0.2500	464	14
1 ⁶³	Eb		ob	0.2290	0.1600	—	0.8890	879	23
1 ⁶⁴	Fb		ob	0.1830	0.1870	—	0.8200	745	38
1 ⁶⁵	Gb		ob	0.0210	0.2840	—	0.2550	607	46
1 ⁶⁶	Hb	Gemla, Ture Fridlund	b	—	0.4250	0.1880	0.5580	1,370	254
1 ⁶⁷	Jb		ob	0.0160	—	0.2020	0.2180	302	84
1 ⁶⁸	Kb		ob	0.0060	—	0.2270	0.2330	394	114
1 ⁶⁹	Lb		ob	—	—	0.2610	0.2610	535	117
1 ⁷⁰	Mb		ob	—	—	0.8320	0.8320	738	74
1 ⁷¹	Nb	Månsabo, O. Fridlund	b	0.1400	0.3400	—	0.4800	941	176
1 ⁷²	Ob		ob	0.0450	—	0.2740	0.3190	554	107
1 ⁷³	Pb		ob	0.0160	—	0.2840	0.8000	422	122
1 ⁷⁴	Qb		ob	0.2260	0.2220	0.0410	0.4890	1,001	23
1 ⁷⁵	Rb	Hilda Johansson	b	0.0690	0.2940	—	0.3680	624	33
1 ⁷⁶	Sb	Emil Johansson	b	0.1040	0.2220	—	0.3260	1,502	21
1 ⁷⁷	Tb	»	b	0.1590	0.3480	0.0250	0.5320	999	21
1 ⁷⁸	Ub		ob	—	—	0.8650	0.3650	524	86
1 ⁷⁹	Vb		ob	—	—	0.4080	0.4080	751	261
1 ⁸⁰	Xb		ob	0.2810	0.1700	—	0.4010	—	—
1 ⁸¹	Yb		ob	0.0490	0.2640	—	0.3130	—	—
1 ⁸²	Zb	Hyddan, Anna Ulvsparre	b	—	0.8560	—	0.3560	835	123

B. Kalvudden.

Ac	Charles Karlsson	b	—	—	0.3700	0.3700	1,378	268
Bc		ob	—	—	0.4610	0.4610	1,782	399
Cc		ob	—	—	0.4675	0.4675	1,830	408
Dc		ob	—	—	0.4965	0.4965	1,933	444
Ec		ob	—	—	0.5430	0.5430	1,731	374
Fc		ob	—	—	0.5590	0.5590	1,455	449
Gc		ob	—	—	0.5100	0.5100	1,010	92
Hc		ob	—	—	0.5145	0.5145	1,896	353
Jc		ob	—	—	0.5450	0.5450	1,969	334
Kc		ob	—	—	0.5390	0.5390	2,062	445
Lc	Direktör Bror Baugé	b	—	—	1.1250	1.1250	4,390	1,015

Värderingen är verkställd under förutsättning, att utarrenderade lotter överlätas i det skick, vari de på grund av bestämmelserna i nu gällande arrendekontrakt skola av arrendatorerna överlätas, och att områden, som icke äro utarrenderade, överlätas i befintligt skick. Nämnden har icke funnit skäl föreslå särskilda villkor angående lotternas användning eller beträffande återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter härutinnan anses vara erforderliga, torde saluvärdena böra nedsättas med 10 procent. Uppskattningsnämnden har uttalat sig för försäljning av samtliga i båda styckningsplanerna angivna lotter med undantag av lotterna litt. S, T, U, V, Z, Ka, La, Ma, Db, Eb, Fb, Qb och Tb, vilka erfordrades för ett fortsatt bedrivande av jordbruken å torpen. Dessutom borde enligt nämndens åsikt lotterna litt. Xb och Yb icke heller försäljas, då ifrågavarande lotter utgjordes av grustag. Nämnden har föreslagit, att följande bebyggda lotter skulle till åsatta saluvärden försäljas till respektive innehavare, nämligen

å tomtområdet Stora och Lilla Hult samt Stora och Lilla Smäcken lotterna litt. J, K, L, Q, R, (Lilla Hult), X, Y, A, Ä, Ö, Na, Oa, Pa, Ra, Sa, Ua (Stora Smäcken), Hb, Nb, Rb, Sb (Lilla Smäcken) och Zb samt

å tomtområdet Kalvudden lotterna litt. Ac och Lc.

Nämnden har dessutom föreslagit, att lotten litt. Xa, som utgjorde en avstyckning från torpet Stora Smäcken och å vilken lott arrendatorn av torpet Fredrika Jonsson ägde två mindre sommarstugor jämte ett bryggghus, skulle tillika med lotten litt. Ua upplätas till henne. Av läroverksadjunkten Ture Fridlund, innehavare av bebyggda lotten litt. Hb, och av jägmästaren T. Waesterberg, innehavare av likaledes bebyggda lotten litt. Sa, ingivna framställningar till uppskattningsnämnden att få förvärva respektive lotter angränsande obebyggda områden litt. Gb och Ta hava av uppskattningsnämnden tillstyrkts, därest det ej kunde anses olämpligt att upplåta allt för stora tomtområden till en och samma person. Vidare har nämnden förordat, att av de obebyggda områdena lotterna litt. Va och Za skulle försäljas till respektive sergeanten J. A. Elmér och Henning Nilsson. Däremot avstyrktes en till nämnden gjord framställning från bankdirektören E. Westborg att få förvärva de obebyggda lotterna litt. Eb och Fb, alldenstund dessa lotter jämte lotten litt. Db ansåges av nämnden vara erforderliga för ett fortsatt bedrivande av jordbruket å torpet Stora Smäcken. Likaledes avstyrktes en av makarna Ture och Lilly Fridlund hos nämnden gjord ansökning att få förvärva den obebyggda lotten litt. Ob.

Samtliga innehavare av bebyggda lotter hava, med undantag av länsjägmästaren Einar Rudbäck och landssekreteraren Mortimer Johansson, brukare av respektive lotterna litt. K och L, godkänt av nämnden åsatta saluvärden. Rudbäck och Johansson hava under åberopande av riksdagens år 1929 meddelade beslut i anledning av då upprättat försäljningsförslag anhållit om sänkning i saluvärdena för de av dem innehavda lotterna. Nämnden har emellertid avstyrkt en sådan sänkning. Även övriga förut nämnda spekulanter å lotter hava godkänt värderingen. Arrendatorerna av torpen Lilla Hult, Stora Hult och Lilla Smäcken hava anhållit att få inköpa de områden, där de till torpen hörande boningshusen äro belägna. Saluvärdena å nämnda lotter hava av arrendatorerna godkänts.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot försäljningsförslaget.

Domänstyrelsen har ansett, att försäljning av lotter från egendomen borde ske i den omfattning, som av uppskattningsnämnden förordats. Försäljning av lotterna litt. S, T, U, V, Z, Ka, La, Ma, Db, Eb, Fb, Qb, Tb, Xb och Yb

ansåge styrelsen icke böra förekomma. Försäljningarna borde ske med full och oinskränkt äganderätt. Av de till försäljning föreslagna lotterna vore, såsom förut nämnts, lotterna litt. Na, Ua och Rb försedda med respektive innehavare tillhöriga, för stadigvarande bruk avsedda boningshus. Lotterna hade således omiskännlig karaktär av bostadsegnahemslägenheter, och vore respektive innehavare, Edit Johansson, Fredrika Jonsson och Hilda Johansson, såsom ägare av husen på lotterna enligt gällande författning berättigade till hembud. Däremot vore arrendatorerna av torpen Lilla Hult och Lilla Smäcken, respektive Alfred Pettersson och Emil Johansson, icke författningens enligt hembudsberättigade till de från deras torparrenden avstyckade lotterna litt. R och Sb, alldenstund de å nämnda lotter varande boningshusen icke tillhörde nämnda arrendatorer utan kronan. Skäl syntes emellertid styrelsen föreligga att det oaktat medgiva arrendatorerna rätt att få förvärva lotterna i fråga med rätt för dem att i den ordning, varom stadgas i 22 § B i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., erlægga köpeskillning för bostadslotterna.

Övriga lotter vore såsom antingen icke bebyggda eller såsom försedda allenast med för sommarbruk avsedda boningshus icke att betrakta såsom egnahemslägenheter. De bebyggda lotterna borde mot kontant erläggande av köpeskillningen försäljas till respektive innehavare. De obebyggda lotterna borde försäljas under hand enligt 15 § i förberörda förordning. I likhet med uppskattningsnämnden ansåge styrelsen, att de obebyggda lotterna litt. Va och Za borde försäljas till respektive sergeanten J. A. Elmér och Henning Nilsson, ävensom att läroverksadjunkten Ture Fridlund och jägmästaren T. Waesterberg, respektive innehavare av de bebyggda lotterna litt. Hb och Sa, borde få inköpa de angränsande lotterna litt. Gb och Ta.

Vidare syntes även arrendatorn av torpet Stora Hult böra medgivas rätt att få inköpa lotten litt. Xa, å vilken ett arrendatorn tillhörigt brygghus ävensom av arrendatorn ägda två mindre sommarstugor vore belägna.

De av nämnden lotterna åsatta saluvärdena kunde med undantag av saluvärdena å lotterna litt. Na, Ua, R, Rb och Sb, vilka lotter vore att betrakta såsom egnahemslägenheter, av styrelsen icke godkännas. Saluvärdet av de till försäljning föreslagna lotterna med nyssnämnda undantag borde, med hänsyn till lotternas synnerligen förnämliga läge och vackra natur, höjas med belopp i runt tal motsvarande 25 procent av de av uppskattningsnämnden åsatta markvärden.

Ifrågavarande lotters saluvärden efter av domänstyrelsen sålunda företagen förhöjning framgå av följande tablå.

Kronoegendomen vore intressent i ett avdikningsföretag, avseende torrläggning av mark inom Växjö socken. Vid försäljning av de styckningslotter, som berördes av nämnda torrläggningsföretag, syntes förbehåll böra göras om skyldighet för blivande köpare av sådan lott att erlægga den del av kostnaden för företaget ifråga, som åbelöpte lotten.

Förbehåll syntes även böra göras dels för blivande köpare av lotter å tomtområdet Kalvudden att anlägga och nyttja de vägar, som funnes angivna å den för området upprättade kartan, dels för kronan om rätt att fritt begagna nämnda vägar.

Styrelsen hade föranstaltat om utarrendering till den 14 mars 1935 av torpen Stora och Lilla Hult samt Stora och Lilla Smäcken.

Jag har ej erinran att göra mot förevarande försäljningsförslag sådant det tillstyrkts av domänstyrelsen. De nu föreslagna saluvärdena å de för sommarnöjen avsedda tomterna överstiga visserligen de värden, varom fråga var vid ärendets behandling vid riksdagen 1929. Då sistnämnda förslag ej kunnat realiseras i vad avser sommarställena och några avtal i enlighet med det tidigare förslaget ej träffats med enskilda, torde statsmakterna vara oförhindrade att vid de blivande försäljningarna uppställa de villkor, som av domänstyrelsen numera funnits skäligen böra fordras. Skulle någon eller några av lottinnehavarna tilläventyrs ej vilja godtaga de sålunda av mig förordade saluvärdena, torde, såsom domänstyrelsen anfört, fortsatt arrendering böra äga rum. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att från kronoegendomen 3 mantal Kronobergs kungsgård nr 1 i Växjö landskommun av Kronobergs län må med tillträdesrätt den 14 mars 1935 försäljas förberörda sextiosex med litt. J, K, L, M, N, O, P, Q, R, X, Y, Å, Ä, Ö, Aa, Ba, Ca, Da, Ea, Fa, Ga, Ha, Ja, Na, Oa, Pa, Qa, Ra, Sa, Ta, Ua, Va, Xa, Ya, Za, Åa, Äa, Öa, Ab, Bb, Cb, Gb, Hb, Jb, Kb, Lb, Mb, Nb, Ob, Pb, Rb, Sb, Ub, Vb, Zb, Ac, Bc, Cc, Dc, Ec, Fc, Gc, Hc, Jc, Kc, Lc å två av distriktslantmätaren Algot Rasmusson åren 1932 och 1933 över vissa områden av kronoegendomen upprättade kartor betecknade lotter,

A) med av uppskattningsnämnden föreslagna saluvärden:

dels lotterna litt. Na, Ua och Rb enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt jämlikt 10 § i nämnda förordning för Edit Johansson å lotten litt. Na, för Fredrika Jonsson å lotten litt. Ua och för Hilda Johansson å lotten litt. Rb,

dels lotterna litt. R och Sb till respektive Alfred Pettersson och Emil Johansson, varvid i tillämpliga

delar skola iakttagas de i nyssnämnda förordning meddelade bestämmelser,

B) med av domänstyrelsen åsatta förhöjda saluvärden:

dels de med innehavarna tillhöriga byggnader försedda lotterna litt. J, K, L, Q, X, Y, Å, Ä, Ö, Oa, Pa, Ra, Sa, Xa, Hb, Nb, Zb, Ac och Lc till respektive innehavare, under villkor i övrigt beträffande var och en av berörda lotter, *att* köpeskillingen kontant erlägges senast å tillträdesdagen till länsstyrelsen i länet, som har *att* å lotten utfärda köpebrev, *att* köpare skall svara för de lotten författningsenligt efter tillträddandet åvilande utskylder, *samt att* köpare ensam skall vidkännas lagfarts- och avstyckningskostnad jämte andra med köpet förenade utgifter,

dels de obebyggda lotterna litt. Ta, Va, Za och Gb, till respektive T. Waesterberg, J. A. Elmér, Henning Nilsson och Ture Fridlund, under villkor i övrigt, som nyss angivits beträffande de med innehavare tillhöriga byggnader försedda tomtområden,

dels de övriga i styckningsplanerna upptagna lotterna Litt. M, N, O, P, Aa, Ba, Ca, Da, Ea, Fa, Ga, Ha, Ja, Qa, Ya, Åa, Äa, Öa, Ab, Bb, Cb, Jb, Kb, Lb, Mb, Ob, Pb, Ub, Vb, Bc, Cc, Dc, Ec, Fc, Gc, Hc, Jc och Kc enligt stadgandena i 15 § förenämnda förordning;

börande vid försäljning av de å tomtområdet Kalvudden liggande förberörda lotterna litt. Ac, Bc, Cc, Dc, Ec, Fc, Gc, Hc, Jc, Kc och Lc iakttagas, att köpare av sådan lott skall äga rätt anlägga och nyttja de vägar, som finnas angivna å den av di-triktslantmätaren Rasmusson upprättade kartan över tomtområdet, samt att kronan skall äga fritt begagna dessa vägar, ävensom

beträffande försäljningen av samtliga omförmälta lotter, att köpare av lott skall vara skyldig erlægga den del av kostnaden för ett kungsgården berörande avdikningsföretag inom Växjö socken, som åbelöper av honom inköpt tomt.

2:o.

Skramstad nr 1 med lägenheterna Skarpetorp nr 1 och Övra Skramstad nr 2 samt Lida nr 1 med lägenheterna Löta nr 1 och 2 i Kalmar län.

Kronoegendomen 1 mantal Skramstad nr 1 med därtill hörande lägenheterna Skarpetorp nr 1 och Övra Skramstad nr 2 samt 1 mantal Lida nr 1 med därtill hörande lägenheterna Löta nr 1 och 2, allt i Gamleby socken av Kalmar län, är utarrenderad till den 14 mars 1935 mot årligt arrende av 2,100 kronor.

Med anledning av förestående arrendeledighet hava kronojordstycknings-sakkunniga under år 1928 besiktigat egendomen. Den 22 oktober 1932 har uppskattningsförrättning hållits å egendomen. Av handlingarna i ärendet, däribland en av t. f. distriktslantmätaren Georg Sundblad år 1932 över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 28 kilometer från Västervik samt 3 kilometer från Gamleby köping och järnvägsstation, har en areal av 168.926 hektar, varav 55.123 hektar tomt och åker, 15.821 hektar äng och betesmark, 91.305 hektar skogs- och betesmark samt 6.677 hektar annan avrösningsjord.

Byggnaderna äro med undantag av logen gamla och mindre tidsenliga. Ladugården å Skramstad har vid flera tillfällen varit ifrågasatt till ombyggnad. Övriga byggnader äro — om ej fallfärdiga — dock så dåliga och otidsenliga, att, även om de kunna användas under en ny arrendeperiod, betydliga nybyggnadskostnader bliva för kronan ofrånkomliga under de närmaste decennierna.

Åkerjorden består av godartad mer eller mindre styv lerjord på huvudsakligast lerbotten i stenfria, kuperade åkerfält. Taxeringsvärdet utgör 76,400 kronor

Jämlikt särskilda Kungl. Maj:ts beslut hava Oskar Svensson, Aktiebolaget Ankarsrums bruk, Finsjö kraftaktiebolag och vattenfallsstyrelsen medgivits hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Kronojordstyckningssakkunniga hava anfört, att, då inom en närmare framtid stora kostnader för nybyggnader vid egendomen förestode, en försäljning med arrendators begivande redan under innevarande arrendeperiod kunde ur ekonomisk synpunkt bliva fördelaktig för kronan. Vid besiktningstillfället 1928 hade arrendatorn, John Johnsson, förklarat, att han önskade förvärva *en* av de båda gårdarna Skramstad eller Lida, men att han icke då ville bestämma sig för någon viss gård. De sakkunniga hade ansett sig kunna förorda egendomens försäljning i två lotter, av vilka en borde utgöras av Skramstad och den andra av Lida och Löta.

Domänintendenten har framhållit, att egendomen, som på grund av gamla och dåliga byggnader vore i behov av stora nybyggnader, borde försälas i två särskilda brukningsdelar, huvudgården Skramstad för sig och Lida med Löta för sig. Arrendatorn torde vara allvarlig spekulant på Skramstad, och Lida torde ej, på grund av Gamleby köpings närbelägenhet, komma att sakna köpare. Några byggnadstomter torde dock på grund av lokala förhållanden icke kunna ifrågakomma.

Kalmar läns norra hushållningssällskaps egnahemsnämnd har instämt i domänintendentens berörda yttrande angående försäljning av huvudgården och Lida. En jordbrukslägenhet till en å egendomen befintlig kvarn kunde

åstadkommas genom att avskilja visst område. Detta kvarnjordbruk skulle därigenom, utom kvarndammen, erhålla både åker, äng och skogsmark till lämpliga proportioner. På grund av vissa delars närbelägenhet till Gamleby köping, där tomtpriserna för närvarande vore mycket höga, torde vissa områden lämpa sig till avstyckning för bostadslägenheter.

Uppskattningsnämnden har likaledes ansett, att det vore förmånligast ur ekonomisk synpunkt att försälja egendomen. Egendomen kunde sannolikt realiseras för cirka 100,000 kronor men torde knappast komma att lämna mer än 2,500 kronor i arrendavgift samt i skogsavkastning 500 högst 1,000 kronor per år. Härtill komme den ej obetydliga risken för nybyggnader till värden av minst 50,000 kronor inom en nära framtid. Nämnden förordade därför egendomens försäljning i två huvudgårdar: litt. A Skramstad och litt. B Lida; en bebyggd bostadslägenhet: litt. C, Karlsborg; en bebyggd bostads- och industrilägenhet: litt. D, Kvarnlägenheten; samt, på egnahemsnämndens och kommunens förslag, därutöver tjugo obebyggda bostadstomter: litt. E och figurerna nr 1—19 utmärkta i rött å förenämnda karta. Domänintendenten och en ledamot av uppskattningsnämnden hade emellertid varit av den mening, att kvarnlotten icke borde fränskiljas Skramstadslotten, men på förslag av den tredje ledamoten av nämnden hade dock i enlighet med mjölnaren Ivar Karlssons önskan saluvärde åsatts kvarnlotten. Såsom vägande skäl för kvarnlottens bibehållande under Skramstad hade antecknats, att huvudgården vore mycket beroende av såväl den elektriska energien därifrån som kvarnen och sågen, samt att huvudgårdens båda lador voro belägna omedelbart inpå kvarnlotten. Skulle emellertid Ivar Karlsson rygga för köp av kvarnlotten till ett pris av 22,000 kronor, borde den obetingat tilläggas Skramstadslotten, enär arrendatorn John Johnsson eljest förlorade en stor del av det byggnadskapital, han hade liggande i kvarnlotten. Även på Lidalotten hade arrendatorn ett avsevärt byggnadskapital placerat. Nämnden hade ansett, att Johnsson vid försäljning av lotterna litt. B och D borde för sina byggnader tillförsäkras 2,000 kronor från B-lotten och 6,000 kronor från D-lotten.

I enlighet med förestående har nämnden uppgjort följande försäljningsförslag.

Lotten litt. A, huvudgården Skramstad, omfattar av egendomens huvudlott den norr om gränslinjen A—B å kartan belägna delen med undantag av lotterna litt. C, D och E samt bostadstomterna nr 1—19. Areal 111.6271 hektar, varav 35.2861 hektar tomt och åker, 10.324 hektar äng och odlingsmark, 60.641 hektar avrösningsjord och 5.376 hektar impediment. Saluvärde 47,800 kronor, varav 14,298 kronor för ståndsog. Arrendevärde 1,595 kronor.

Nuvarande arrendatorn, John Johnsson, hade brukat egendomen sedan år 1916. Egendomen hade städse skötts väl. Med anledning härav borde lotten hembjudas arrendatorn jämlikt 9 § första stycket i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. Såvida mjölnaren Ivar Karlsson icke ville öka sitt anbud å kvarnlotten till 22,000 kronor, borde John Johnssons hembuds rätt utsträckas att jämväl omfatta denna lott till åsatt värde 16,000 kronor.

Lotten litt. B, huvudgården Lida, omfattar av egendomens huvudlott den del, som å kartan är belägen söder om förut berörda linjen A—B och är utmärkt med ägofigurerna nr 180—230, ävensom utskiftet Löta 1¹ och 2¹, ägofigurerna nr 231—236. Areal 50.65 hektar, varav 16.855 hektar tomt och åker, 5.327 hektar äng och odlingsmark, 28.138 hektar avrösningsjord och 0.33 hektar impediment. Saluvärde 25,600 kronor, varav 6,243 kronor

för ståndskog; arrendevärde 780 kronor. Nuvarande arrendatorn John Johnsson hade brukat egendomen sedan år 1916. Egendomen hade städe skötts väl. Lotten borde försäljas jämlikt 15 § i 1929 års förordning med skyldighet för köparen att lösa John Johnsson tillhöriga byggnader med 2,000 kronor.

Bostadslägenheten litt. C, Karlsborg. Ägofigurer å kartan nr 131—133, av 134, av 135 och 136—138. Areal 0.26 hektar, därav 0.133 hektar åker och 0.127 hektar avrösningsjord. Saluvärde 650 kronor. Arrendevärde 40 kronor. Denna lott vore bebyggd med Hilding Johansson tillhörigt för stadigvarande bruk avsett boningshus jämte nödiga uthus. Boningshuset lämnade nöjaktig bostad åt innehavaren och hans familj. Med anledning härav borde Johansson tillförsäkras hembuds rätt vid lottens försäljning enligt 10 § i 1929 års förordning. Johansson hade förklarat sig önska förvärva lägenheten med äganderätt till angivet värde.

Industri- och bostadslägenheten lotten litt. D, kvarn- och såglägenhet. Ägofigurer å kartan nr 8 a, 9—11, av 111, 112—124 och av 125. Areal 2.49 hektar, varav 0.96 hektar åker, 0.17 hektar äng, 0.389 hektar avrösningsjord och 0.971 hektar impediment. Saluvärde 16,000 kronor, därav 3,500 kronor för vattenkraften. Arrendevärde 800 kronor. Denna lott vore bebyggd med kronan och Johnsson tillhörigt för stadigvarande bruk avsett boningshus jämte kvarn och såg m. m. och lämnade nöjaktig bostad åt mjölnaren, Ivar Karlsson, och hans familj. Karlsson hade i skrivelse den 28 oktober 1932 förklarat sig önska inköpa lotten för 16,000 kronor. Lotten borde hembjudas Karlsson. Då arrendator Johnsson ägde byggnader och anläggningar å lägenheten till ett beräknat värde av 9,500 kronor, har nämnden ansett rättvist, att köparen tillförbundades att lösa dessa med ett belopp av 6,000 kronor.

Obebyggda bostadslägenheten litt. E, ägofigurererna nr 17—20. Areal 0.248 hektar, varav 0.151 hektar åker och 0.097 hektar avrösningsjord. Saluvärde 750 kronor. Arrendevärde 35 kronor.

Obebyggda bostadslägenheterna nr 1—18 (närmare angivna å en av bemälda Sundblad år 1932 upprättad karta över ett område av egendomen). Areal i hektar: 0.191, 0.15, 0.1372, 0.14, 0.22, 0.18, 0.18, 0.204, 0.1974, 0.18, 0.1874, 0.2033, 0.203, 0.2012, 0.1907, 0.1818, 0.1729 och 0.164. Saluvärden i kronor: 420, 310, 395, 400, 675, 435, 815, 535, 505, 535, 645, 845, 910, 830, 525, 680, 625 och 635. Arrendevärden i kronor: 25, 15, 25, 25, 35, 25, 40, 25, 25, 25, 30, 40, 45, 40, 25, 35, 30 och 30.

Obebyggda bostadslägenheten nr 19 ägofigurererna nr 21, 22 och av 24. Areal 0.365 hektar. Saluvärde 1,200 kronor. Arrendevärde 50 kronor.

Beträffande lotterna litt. A, B, C och D har nämnden förklarat, att förbehåll rörande lotternas användning och om återköpsrätt ej borde göras. Skulle dylikt förbehåll likväl föreskrivas, borde saluvärdena minskas med 10 procent.

En av ledamöterna i uppskattningsnämnden, Sig. A. Carlsson, har å instrumentet över förrättningen anmärkt, att de angivna värdena å hus och inventarier å salulotterna litt. B och D, ägda av nuvarande arrendatorn, blott stödde sig på en av arrendatorn själv påkallad värdering, som svärigen kunde av Carlsson vitsordas, enär de ej vid uppskattningsförrättningen gjorts till föremål för bedömande.

Överjägmästaren har på det livligaste tillstyrkt försäljning av egendomen i enlighet med uppskattningsnämndens förslag. Mot de beräknade saluvärdena hade överjägmästaren ej heller något att erinra.

Överlantmätaren har anfört följande. I likhet med t. f. distriktslantmä-

taren Sundblad ville överlantmätaren föreslå, att före avstyckning sammanläggning ägde rum. Under alla omständigheter borde fastigheterna Skramstad 1¹, Skramstad övre 2¹ och Skarpetorp 1¹ sammanläggas till en fastighet, enär desamma bestode dels av ägor, som tillhörde var och en av berörda fastigheter enskilt, dels av ägor som tillhörde fastigheterna gemensamt, och det icke kunde avgöras, var gränserna emellan de olika områdena vore tillfinnandes. Även Lida 1¹, Löta 1¹ och Löta 2¹ syntes böra göras till föremål för sammanläggning, då av tillgängliga kartor och handlingar icke framginge, vilka ägor, som vore att hänföra till den ena eller andra fastigheten. Denna omständighet kunde tänkas komma att utgöra hinder för avstyckning av området, ägofigurerna nr 176—179, varför lämpligt torde vara, att sammanläggning skedde. Hinder mot egendomarnas uppdelning, på sätt föreslagits, syntes sedermera icke möta.

Arrendatorn Johnsson har i skrivelse den 9 november 1932 andragit följande.

Under de 16 år, han innehaft dessa gårdar på arrende, hade han nedlagt mycket arbete och pengar på åkerjordens rationella skötsel samt på förbättring av byggnaderna. Sålunda hade han inmonterat elektrisk belysning i stora byggnaden, ladugården och kvarnen med tillhörande bostadshus. Kvarnlägenhetens äldre bostadshus hade han måst helt ombygga, emedan detta varit så litet och av så dålig beskaffenhet, att ingen mjölnare, sedan en mångårig innehavare av kvarnen år 1929 avflyttat, ville bebo detsamma. I övrigt hade Johnsson sökt att så gott sig göra låtit hålla samtliga hus i gott stånd, emedan han hoppats att fortfarande få innehava gårdarna på arrende, eller, om de komme att försälgas, äga företräde till att få köpa dem. Vid sitt tillträde av arrendet år 1916 hade han till avträdande arrendatorn för överloppshus och inventarier samt för rätt till arrendet betalat 19,500 kronor, och därtill övertagit en under året förut hållen syn med låga värden. Med den erfarenhet han under arrendetiden vunnit ifråga om sambruk vore det obestriddigen en stor fördel för en köpare, om kvarnen vid en försäljning finge följa gårdarna. Detta emedan kraften till den elektriska belysningen för gården toges från kvarnen samt därför att gården hade behov av att vissa tider av året hämta vatten från dammen till djuren i ladugården. Dessutom behövde dammen användas vid flottning och upp-tagning av en del foder, som skördats i dammen och vid åns stränder. Även sågen hade en ganska stor betydelse för gården, emedan allt husbehovsvirke där försågades. På grund härav önskade arrendatorn att vid en blivande försäljning få köpa båda egendomarna jämte kvarn och såg, enär han, om någondera frånskildes, komme att lida stor förlust.

I skrivelse den 29 januari 1934 har *Johnsson* därefter förklarat sig villig inköpa lotten litt. A + D för det åsatta saluvärdet 63,800 kronor, samt förbundit sig att till kronan som dess egendom överlämna honom tillhöriga byggnader å lotten litt. B Lida för en köpeskilling av 2,000 kronor. I samband härmed har arrendatorn understrukit olägenheterna för huvudgården litt. A, om därmed ej komme att förenas kvarnlägenheten, samt framhållit bland annat, att den nyelektrifiering av gården, som i sådant fall bleve en följd, komme att medföra mycket stora kostnader.

Domänstyrelsen har med utlåtande den 30 januari 1934 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört, att styrelsen på grund av de i

ärendet föreliggande omständigheterna ansåge, att egendomen borde försäljas. I fråga om den verkställda uppdelningen torde lämpligheten av en frånstyckning särskilt för sig av den helt inom huvudgårdslotten litt. A belägna kvarnlägenheten litt. D kunna sättas i fråga. De påtagliga olägenheter för huvudgårdslotten, som vore förenade med en sådan åtgärd, talade för att lotterna litt. A och D försåldes som en lott. Lika med uppskattningsnämndens majoritet tillstyrkte styrelsen ett sammanförande av berörda lotter. Enligt vad styrelsen under hand inhämtat torde mjölnaren Ivar Karlsson, vilken sedan den 14 mars 1930 varit anställd hos arrendator Johnsson, jämväl för framtiden kunna påräkna dylik anställning. Med avseende å de till upplåtelse föreslagna bostadstomterna måste man räkna med att det komme att draga en rundlig tid, innan lotterna bleve försålda. För att i görligaste mån undvika de kostnader och besvär, som med nuvarande tunga former vore förenade med åtgärder härför från kronans sida, torde det vara lämpligt att möjliggöra ett antagande av anbud å samtliga lotter. Det kunde nämligen inträffa, att kommunen, byggnadsförening å platsen eller annan skulle önska uppträda som spekulant för att sedan exploatera området. För sådant fall torde man ej kunna fordra, att anbudet skall uppgå till fulla saluvärdet, utan borde en reducering med 20 procent kunna medgivas. Styrelsen hade gått i författning om sammanläggning av fastigheterna i enlighet med överlantmätarens förslag. Vid den blivande avstyckningen torde lotterna komma att tillförsäkras erforderliga utfartsvägar i huvudsaklig överensstämmelse med uppgjort förslag. I övrigt hade styrelsen ej funnit anledning till erinran mot förslaget.

Jag biträder det av domänstyrelsen tillstyrkta försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Skramstad nr 1 med därtill hörande lägenheterna Skarpetorp nr 1 och Övra Skramstad nr 2 samt 1 mantal Lida nr 1 med därtill hörande lägenheterna Löta nr 1 och 2, allt i Gamleby socken av Kalmar län, med undantag av därifrån försåld mark eller till järnväg eller vägar upplåtna områden, må med tillträdesrätt den 14 mars 1935 försäljas i följande lotter, envar enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., nämligen

lotten litt. A + D med ett saluvärde av 63,800 kronor och med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator John Johnsson,

lotten litt. B, sedan de arrendatorn tillhöriga, å lotten befintliga husen blivit av kronan inlösta, enligt 15 § i förordningen med ett saluvärde av 27,600 kronor,

lotten litt. C med ett saluvärde av 650 kronor och

med hembuds rätt enligt 10 § i förordningen för innehavaren Hilding Johansson, samt

lotterna litt. E samt nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 och 19 såsom bostadslägenheter enligt 13 § i förordningen med av domänstyrelsen tillstyrkta saluvärden, med rätt dock för länsstyrelsen att — därest, efter kungörelse om lotternas försäljning, från kommun, byggnadsförening eller annan, som provas lämplig såsom mellanhand vid tomtförsäljningen, inkommer köpeanbud å samtliga lotter, uppgående till minst 80 procent av summan av lotternas nyssangivna saluvärden — antaga sådant anbud;

under villkor i övrigt, *att* lotten litt. A + D överlåtes i det skick, vari den enligt gällande arrendekontrakt skall lämnas, *att* övriga lotter överlåtas i befintligt skick, *att* endast kronoegendomen tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, *samt att* innehavare av elektriska ledningar förbehållas rätt att hava dylika ledningar framdragna över egendomen.

3:o.

Kronoflygsandsfältet Gamla Espet i Kristianstads län.

I skrivelse den 17 januari 1929 har Kristianstads stad hemställt att få förvärva ett område om 13.80 hektar av kronoflygsandsfältet Gamla Espet i Åhus socken av Kristianstads län. Området är å en av vice kommissionslantmätaren Johan Söderquist upprättad karta, som bifogats framställningen, utmärkt med grön streckning.

Med anledning av ansökningen har domänstyrelsen, efter remiss, inkommit med utlåtande den 31 januari 1934 och därvid överlämnat till ärendet hörande handlingar samt av styrelsen infordrade yttranden från vederbörande jägmästare, överjägmästare, överlantmätare och länsstyrelse. Av handlingarna i ärendet inhämtas:

Vid de förhandlingar, som förts mellan domänstyrelsen och Kristianstads stad, har överenkommits om viss minskning av det av staden ursprungligen begärda området. För det sålunda minskade området, som omfattar omkring 11.87 hektar, har staden förklarat sig villig betala 25,000 kronor. Nämda område finnes angivet med röd streckning å ett handlingarna i ärendet bilagt utdrag av skogsindelningsskarta över flygsandsfältet.

Området är beläget vid stadens hamn i Åhus söder om Helgeån vid den utlopp i Östersjön. Ett för utvidgning av hamnen förut inköpt område, omfattande 4.281 hektar, vilket område ävenledes finnes angivet å förutnämnda karta, har staden förvärvat av kronan enligt Kungl. Maj:ts be-

slut den 25 maj 1900. Jämväl det område, som staden nu önskar förvärva, är avsett att tagas i bruk för hamnändamål.

Av arealen utgöras 0.90 hektar av åker och resten av huvudsakligen skogsmark. Egentliga impediment saknas. Ståndskogen har uppkommit efter kultur och består av tall med någon inblandning av gran samt enstaka lövträd. Virkesförrådet av träd från 10 centimeter vid brösthöjd har uppskattats till omkring 640 kubikmeter med ett värde av i runt tal 3,000 kronor.

Åkern är genom ett den 28 och 29 december 1917 upprättat kontrakt, som sedermera utsträcks att gälla till den 14 mars 1935, utarrenderad till kronojägaren Ola Ohlsson mot en årlig avgift av 20 kronor.

Genom kontrakt den 23 november och den 6 december 1929 har till fiskaren Wiktor Öman, Åhus, upplåtits rätt till fiske å den s. k. åldrätten nr 28 eller Lotsdrätten för tiden till den 1 januari 1939 mot ett årligt arrende av 850 kronor. Enligt bestämmelse i kontraktet skall efter jägmästarens anvisning upplåtas plats för ålbod och för torkning av nät. Den plats, som i enlighet härmed anvisats, är belägen vid Helgeån inom det till försäljning nu ifrågasatta området. Öman har här uppfört en ålbod. Då havet på ostsidan av fältet är mycket långgrund, finnes därstädes ingen plats, som är lämplig för ifrågavarande ändamål.

Med undantag av förutnämnda ålbod är området obebyggt.

Enligt uppgift av domänstyrelsen är området för närvarande av jämförelsevis ringa värde för kronan. Det tarvade avsevärda kostnader för utfyllning och planering samt lämpade sig föga för villabebyggelse. Efterfrågan å tomter vore, enligt styrelsen, obetydlig. Skogen hade närmast karaktär av skyddsskog, varför avverkningen måste ske med försiktighet.

Åhus köping har anhållit att få inköpa hela kronoflygsandsfältet Gamla Äspet. Framställningen har sedermera av köpingen ändrats att avse flygsandsfältet med undantag av den del, som nu vore ifrågasatt att försäljas till Kristianstads stad.

Jägmästaren liksom *överjägmästaren* har tillstyrkt försäljning av området till Kristianstads stad mot en köpeskilling av 25,000 kronor. Jägmästaren har ansett, att kronan borde tillförsäkras rätt att utan avgift till staden få använda det område, som nu användes som torkplats för nät samt såsom tomt för ålbod, så länge detta område icke erfordrades för hamnens utvidgning.

Överlantmätaren har meddelat, att området vore beläget å fastigheten Äspet 1^a och att hinder för områdets avstyckande ej syntes möta. Till Äspet 1^a hörde äganderätt till visst vattenområde i Helgeån utanför fastighetens strand. Saluområdet borde lämpligen tillerkännas äganderätt till den del av nämnda vattenområde, som vore beläget utanför områdets strand. Området borde därjämte tillerkännas rätt att begagna dels erforderlig utfartsväg över styckningsfastigheten, dels ock en för Yngsjö by samfälld väg utmed Helgeån, i den mån stamfastigheten ägde sådan rätt. Det av staden förut inköpta området — lägenheten Äspet 1^b — syntes i öster icke sträcka sig ned till strandlinjen mot Östersjön och sålunda ej heller omfattade den i Östersjön utskjutande piren. Det vore även ovisst, huruvida sistsagda lägenhet omfattade vattenområdet i Helgeån utanför lägenhetens strand. Överlantmätaren ville därför ifrågasätta, huruvida ej försäljningen borde omfatta jämväl dels strandremsan och piren öster om lägenheten Äspet 1^b, dels ock det till Äspet 1^a eventuellt hörande vattenområdet i Helgeån utanför samma lägenhets strand, i den mån dessa

områden icke redan tillhörde staden. Saluområdet borde avstyckas för sammanläggning med Äspet 1⁵.

Länsstyrelsen har uttalat, att behovet för staden att förvärva området för hamnens framtida utveckling vore påtagligt.

Domänstyrelsen har anfört:

Styrelsen tillstyrkte, att området försålades till Kristianstads stad mot den erbjudna köpeskillingen, vilken syntes styrelsen skälig. Med försäljningen borde följa vatten och vägrätt m. m. på sätt överlantmätaren ifrågasatt. Rätt till vatten och fiske i Östersjön utanför områdets strand vore ej avsedd att medfölja området, varom bestämmelse syntes böra intagas i köpeavtalet. Kronan borde förbehållas rätt att avgiftsfritt disponera det område, som nu användes såsom torkplats för nät och såsom tomt för ålbod, ävensom erforderlig utfartsväg, så länge området ej erfordrades för hamnens utvidgning. Förbehåll borde därjämte göras om rätt till tångtäkt å områdets strand för kronan ävensom för jordinnehavarna i Åhus socken enligt Kungl. Maj:ts brev den 19 november 1869 på sätt Kungl. Maj:t bestämt vid förutnämnda försäljning den 25 maj 1900 till Kristianstads stad av visst område av kronoflygsandsfältet. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 12 april 1929 skulle avgiften för den socknemännen medgivna tångtäkten från och med den 1 juli 1929 tillsvidare utgå med 50 öre för varje lass. Vid sistsagda försäljning föreskrivna villkor till skydd mot eldfara syntes ej vara av behovet påkallade. Köparen borde vara skyldig respektera det angående den å området befintliga åkern upprättade arrendekontraktet samt betala kostnad för avstyckning och övriga med köpet förenade utgifter. Ärendet torde ej kunna avgöras utan riksdagens medverkan.

Den av Åhus köping gjorda framställningen om inköp av kronoflygsandsfältet Gamla Äspet med undantag av det område, som nu vore ifrågasatt att försäljas till Kristianstads stad, syntes icke för närvarande böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd i avvaktan på de förhandlingar, som härom kunde komma att föras.

Departements-
chefen.

Jag har intet att erinra mot domänstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av fastigheten Äspet 1¹ (kronoflygsandsfältet Gamla Äspet) i Åhus socken av Kristianstads län det område av omkring 11.87 hektar, vilket finnes med röd streckning angivet å ett handlingarna i ärendet bifogat utdrag av skogsindelingskarta över kronoflygsandsfältet, må säljas till staden Kristianstad mot en köpeskillning av 25,000 kronor, samt under villkor i övrigt, att området tillträdes vid köpets avslutande, då köpeskillingen erlägges, att området överlåtes i det skick, vari det vid tillträdet finnes, att i köpet ej ingå enskilda tillhöriga, å området befintliga byggnader och anläggningar, att i köpet ej ingår rätt till vatten och fiske i Östersjön utanför områdets strand, att i köpet ingår den del av stamfastigheten tillhö-

rande vattenområde i Helgeån, som är belägen utanför områdets strand, att med köpet följer dels strandremsan och piren öster om lägenheten Äspet 1⁵, dels ock det till Äspet 1¹ eventuellt hörande vattenområdet i Helgeån utanför samma lägenhets strand, i den mån nämnda områden icke redan tillhöra staden, att vid områdets avstyckning, som skall ske för sammanläggning med Äspet 1⁵, området tillerkännes rätt att begagna dels erforderlig utfartsväg över styckningsfastigheten, dels ock en för Yngsjö by samfärdig väg utmed Helgeån, i den mån stamfastigheten äger sådan rätt, att kronan förbehålles rätt att avgiftsritt disponera det område, som nu användes såsom torkplats för nät och såsom tomt för ålbod, ävensom erforderlig utfartsväg, så länge området ej erfordras för hamnens utvidgning, att rätt till tångtäkt å områdets strand utan ersättning till staden förbehålles kronan för all framtid och jordinnehavarna i Åhus socken, med företrädesrätt för dem i Åhus by, tillsvidare och så länge de bibehållas vid den dem enligt Kungl. Maj:ts brev den 19 november 1869 i detta avseende medgivna rätt, dock mot en avgift till kronan, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 12 april 1929 tillsvidare skall utgå med 50 öre för varje lass, skolande i detta förbehåll jämväl inbegripas dels rätt till väg utmed och upplagsplatser för tånghämtning å nämnda strand, dels ock rätt till begagnande av väg över själva hamnområdet, så länge sådan väg utan olägenhet för hamndriften kan upplåtas, att köparen respekterar ett den 28 och den 29 december 1917 upprättat och sedermera för tiden till den 14 mars 1935 förlängt kontrakt angående utarrendering av en å området befintlig åker, att köparen bekostar avstyckning och övriga med köpet förenade utgifter, att köparen är skyldig tåla de jämkningar i områdets gränser och eljest, vilka kunna komma att bestämmas vid avstyckningen, samt att i övrigt bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Statsrådets övriga ledamöter instämman i vad departementschefen hemställt i de under 1:0—3:0 här ovan antecknade ärenden.

Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämnar bifall till vad departementschefen hemställt samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Allan Tigerschiöld.